

struktura za razvoj Sveučilišta. Slijedi rad Vidoja Vujića „Povijesne i strukturne promjene u globalnom poduzetništvu“ (689-717), u kojemu se govori o velikim promjenama u čovjekovom odnosu prema proizvodnji i prema radu nametnutim munjevitim razvojem tehnologija. Promjene u proizvodnji utječu i na promjene u društvenim odnosima između ljudi u njihovoj ekonomskoj, političkoj, pravnoj, idejnoj, kulturnoj i znanstvenoj povezanosti i angažiranosti. Posljednji je članak Tanje Gržetić-Romčević „Obilježavanje svjetskog dana KOPB-a u Bolnici Sežana, Republika Slovenija“ (719-732). Svjetski dan KOPB-a (kronične opstruktivne bolesti pluća) utemeljila je Svjetska zdravstvena organizacija u suradnji s izvršnim odborom GOLD-a (*Global Initiative for Chronic Obstructive Lung Disease*) da bi povećala svijest o ovoj bolesti među zdravstvenim djelatnicima, javnozdravstvenim službama te općoj populaciji radi poboljšanja prevencija i liječenja. Članak se posebno osvrće na obilježavanje Svjetskoga dana KOPB-a u slovenskoj Bolnici Sežana, gdje je na taj dan 2004. uvedeno spirometrijsko testiranje stanovništva (mjerenje plućne funkcije) s ciljem pravovremenoga otkrivanja te bolesti.

Na kraju valja zaključiti kako *Zbornik u čast Petru Strčiću* predstavlja dostojnu posvetu životu i radu toga vrsnoga hrvatskog znanstvenika te također pruža bitan poticaj daljnjem proučavanju i vrednovanju njegova rada. Svojom obimnošću i interdisciplinarnim pristupom uspio je obuhvatiti širok raspon tema, povijesnih, filozofskih, filozofsko-povijesnih, lingvističkih, antropoloških, ekonomskih, političkih i drugih te pružiti obilje informacija čitateljima širokoga raspona zanimanja.

Hendi Hrelja

Barbanski zapisi, sv. 1., zbornik radova znanstvenog skupa *Barban i Barbanština od prapovijesti do danas*, ur. Slaven Bertoša i dr., Barban: Libar, Pićan, 2013., 279 str.

Zbornik radova *Barbanski zapisi* produkt je znanstvenoga skupa *Barban i Barbanština od prapovijesti do danas* održanoga u veljači 2012. tijekom općinskih svečanosti u čast poznatoga barbanskog svećenika i polihistora Petra Stankovića (2. Memorijal Petra Stankovića *Barban u srcu*). Znanstvenim

radovima u zborniku prethode „Uvodna riječ“ općinskoga načelnika Denisa Kontošića (7-9), predgovor glavnoga urednika Slavena Bertoše (11) te program i satnica održanih izlaganja (13-15).

U prvome radu „Gradine kod Prnjani“ (17-34) Kristina Mihovilić donosi pregled podataka i nalaza s Gradina kod Prnjana na temelju terenskih istraživanja te članka Borisa Bačića i Štefana Mlakara, koji su navedeni lokalitet istraživali 1950. godine. Autorica navodi tri kulturna sloja koji se dadu zamijetiti iz opisa i skice iskopa, uz još jednu posebnu cjelinu koju čini crna zemlja i ulomci keramike u pukotinama matične stijene, za koju navodi kako je nastala prije izgradnje bedema te ju je stoga Bačić smatrao i najznačajnijim slojem jer dokazuje nastanjenost navedenoga prostora prije izgradnje obrambenoga zida.

„Crkva sv. Antuna Opata u Barbanu“ (35-52) rad je Josipa Šikličića, koji donosi detaljan opis te barbanske crkve. Za svoje ju je kultne potrebe dala izgraditi i ukrasiti istoimena bratovština, jedna od četrnaestak koje su djelovale na tom području. Najveću zanimljivost zasigurno čine freske s početka 15. stoljeća te glagoljski grafiti i crteži, koje su u površinu zidova urezali svećenici i svećenički kandidati, ali i laici. Autor naglašava važnost glagoljskih grafita kao izvora za povijest svakodnevice i mentaliteta ondašnjih ljudi jer su većinom nastajali u kriznim razdobljima (epidemije, glad, rat...). Njihova je važnost i u tome što potvrđuju Barban kao jednu od istarskih župa koje su kroz stoljeća njegovale glagoljašku tradiciju.

Slijedi nešto kraći rad Alojza Štokovića „Adventus ad castrum Barbana“ (53-58), a opisuje posjet veronskoga biskupa i kardinala Agostina Valiera barbanskoj župi u sklopu vizitacije koju je obavio 1579. i 1580. po čitavoj istočnojadranskoj obali od Budve do Kopra s namjerom utvrđivanja društvenoga i vjerskoga stanja s obzirom na opasnost od širenja Lutherova nauka. Autor navodi tipične karakteristike istarskih naselja na uzvisinama te u navedenom kontekstu promatra i Barban, čiji je položaj bio strateški važan. Štoković analizira posjet apostolskoga vizitatora barbanskoj župi, kada je obavljen detaljan pregled župne crkve sv. Nikole, ali i ostalih sakralnih objekata u blizini, pri čemu navodi i pitanja koja je postavljalo povjerenstvo, posvećujući posebnu pozornost javnome moralu i poštivanju crkvenih normi. Povjerenstvo nije imalo većih zamjerki na stanje sakralnih objekata na Barbanštini, unatoč glagoljaškoj tradiciji i uporabi hrvatskoga jezika u bogoslužju.

Slaven Bertoša u radu „Teritorijalni, demografski i gospodarski podaci o Barbansko-rakljangskoj gospoštiji u drugoj polovici XVIII. stoljeća“ (59-70) donosi, prema podacima koje sadrže tri isprave s kraja 18. stoljeća iz ostavštine Josipa Antuna Batela, razne gospodarske, administrativne i demografske podatke koji osvjetljavaju cjelokupno društveno stanje na području gospoštije malo prije njezina nestanka nakon propasti Mletačke Republike. Prema iznesenim podacima autor zaključuje da je u navedeno vrijeme barbansko područje prolazilo kroz razdoblje prosperiteta.

U radu „Matične knjige župe Barban s posebnim osvrtom na knjigu krštenih (1815. – 1831.)“ (71-201) Jakov Jelinčić donosi podatke iz matičnih knjiga vjenčanih i umrlih župe Barban osvrćući se pritom na neke od zanimljivih tema poput ženidbene dobi, najčešćih bolesti te uzroka smrti. Posebno se izdvaja cjelina posvećena epidemiji kolere u Istri 1855., koja nije pošteđjela ni barbansko područje. Autor donosi i detaljan opis te prikaz podataka matične knjige krštenih od 3. listopada 1815. do 23. lipnja 1860., na temelju kojih obrađuje razne teme, poput nezakonite djece, blizanaca, davanja i nasljeđivanja imena, prezimena koja se u to vrijeme pojavljuju na barbanskom području te njihovu promjenu u talijanski oblik. Na temelju podataka iz matične knjige krštenih za navedeno razdoblje oblikovao je detaljnu rekonstrukciju obitelji prema kućnim brojevima te popis nezakonite djece.

„Obitelj i obiteljski odnosi na Barbanštini u drugoj polovici XIX. stoljeća“ (203-214) rad je Ive Kolić koja tu temu analizira kroz podatke iz matičnih knjiga krštenih, vjenčanih i umrlih od 1871. do 1886. godine. Analiza se odnosi na broj rođenih, omjer između muške i ženske djece, udio i učestalost rađanja blizanaca, nezakonitu djecu, dob i okolnosti stupanja u brak te naposljetku uzroke smrti. Autorica zaključuje da je natalitet u proučavanom razdoblju bio visok, no porast stanovništava nije bio velik zbog visokoga mortaliteta, posebno dojenčadi i male djece.

Denis Kontošić autor je rada „Don Giuseppe Radole – barbanski monsinjor i počasni građanin“ (215-235), u kojemu opisuje život i rad poznatoga svećenika, orguljaša, muzikologa te proučavatelja i promicatelja istarskoga folklor, rodenoga u Barbanu 1921. godine. Autor donosi detaljan prikaz djelatnosti don Radolea od njegova školovanja u Kopru, Gorici i raznim talijanskim gradovima, gdje stječe brojna poznanstva s poznatim talijanskim muzikolozima, zaređenja u Poreču 1944. pa do plodna djelovanja u

Trstu kao vrsnoga predavača, muzikologa, skladatelja i orguljaša te voditelja kapele sv. Justa, gdje stvara do kraja života. Za svoj bogat prinos glazbi dobiva brojne nagrade i priznanja, od kojih je jedno i priznanje Općine Barban 2006., kada je proglašen za počasnoga građanina. Umro je u Trstu 2007. u 86. godini života.

„Jezik Stankovićeve Kratkog nauka karstijanskoga“ (237-270) rad je Line Pliško i Samante Milotić Bančić u kojemu autorice s lingvističkoga stajališta analiziraju tekst navedenoga djela izdanoga u Trstu 1828., uspoređujući njegove jezične značajke s nekim sličnim djelima toga vremena te s rezultatima istraživanja Line Pliško o govoru Barbanštine. Rad je popraćen brojnim tablicama koje prikazuju navedenu usporedbu. U zaključnom razmatranju napomenuto je kako Stankovićeve jezične značajke odgovaraju značajkama jezika kraja 18. te početka 19. stoljeća, kada se u jeziku polako nazire težnja za njegovom standardizacijom.

Valter Milovan i Maja Cerić autori su rada „Stilistički pogled na barbanska imena“ (271-279), što je ujedno i posljednji rad u zborniku. Obradena su osobna imena koja se pojavljuju u Barbanu u posljednjih 150 godina na temelju podataka iz matičnih knjiga krštenih te prema značajkama svrstana u pojedine stilske figure (fonetsko-fonološke i sintaktičke značajke, deminutivi, ludogrami, antipod, zijev i paronim). Naglašena je važnost proučavanja stilistike interdisciplinarnim putem, kao i važnost antroponimije, to jest osobnih imena kao najstarije oznake prepoznavanja, a posebno u slučaju početnoga, primitivnoga stupnja razvitka društvene zajednice, dok je važnost prezimena nastupila tek kao posljedica razvijenoga društvenoga uređenja.

Prvi svezak zbornika *Barbanski zapisi* obuhvaća brojne teme s raznih područja znanstvene djelatnosti te pruža uvid u neke od segmenata bogate barbanske prošlosti, a ujedno i barbanskoga društva kroz povijest. Također pruža primjer interdisciplinarnosti u proučavanju jedne prostorne cjeline, što pridonosi boljem i potpunijem shvaćanju njezinoga povijesnog razvoja.

Gabriela Braić